

ΠΡΟΟΔΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΗ 1^η ΚΑΙ ΤΗ 15^η ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Διευθυντὴς καὶ ὑπεύθυνος **ΚΩΝΣΤ. Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ** Καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν

Συνδρομὴ ἑτησία ἐν Κρήτῃ..... Δρ. χρ. 5 —
 » ἑξαμηνίος » » » 2 50
 » τριμηνίος » » » 1.50
 Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν προστίθεται ἑτησίως Δρ. χρ. 1.—

Αἱ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕἶΝΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
 Αἱ ἐπιστολαὶ καὶ αἱ ἀποστολαὶ ἀπευθύνονται
 τῇ Διευθύνσει, ὁδὸς Μπέττολο Χανία
 ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΓΓΕΛΙΑΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ

Περιεχόμενα : Πρακτικαὶ Συμβουλαὶ ὑπὸ Ε. — Ἡ δύναμις καὶ ὁ σκοπὸς τῆς Παιδείας κατὰ Πολύβιον. — Περί σχολικῶν ἐκδρομῶν ὑπὸ Π. Βαλάκη. — Τὰ Γαλλικὰ σχολεῖα ἄλλοτε καὶ νῦν. — Οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ μαθηταὶ ἐν Ἀγγλίᾳ. — Ἐπιστημονικά : Ὁ ἑναστὸς οὐρανὸς καὶ αἱ δύο ἐκλείψεις τοῦ Ὀκτωβρίου· τὰ εἶδη τοῦ χάρτου καὶ αἱ χρήσεις αὐτοῦ. — Ποικίλα.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Ἡ προπαρασκευὴ τῶν μαθημάτων.

Διὰ πλείστους καὶ σπουδαιοτάτους λόγους, οὓς ἄλλοτε θ' ἀναπτύξωμεν εὐρύτερον, πᾶς διδάσκαλος ὀφείλει νὰ ἐργάζεται διαδοχικῶς τῆς ἐργασίας δὲ ταύτης τὸ κυριώτερον μέρος πρέπει νὰ ἀφιερῶται πρὸς προπαρασκευὴν τῶν μαθημάτων τοῦ σχολείου του.

Υπάρχουσι διδάσκαλοι οἵτινες θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ἀνωτέρους τοῦ καθημερινοῦ τῶν ἔργου, καὶ διὰ τοῦτο δὲν προπαρασκευάζονται ἀλλὰ στηρίζονται εἰς τὴν εὐκολίαν μεθ' ἧς, ὡς φρονοῦσιν, εὐρίσκουσιν ἐκ τοῦ προχείρου διαρκούντος τοῦ μαθήματος πᾶν ὅ,τι ἔχουσι νὰ εἰπωσιν. Ἀλλ' ὅταν ξένος, καὶ ἰδίως ὁ Ἐπιθεωρητὴς, ἐπισκεφθῇ τοὺς τοιοῦτους, ἀμέσως ἐννοεῖ ὅτι τὰ μαθήματα δὲν ἔχουσι παρασκευασθῇ· αἱ ἀπασχολήσεις τῶν διαφόρων τμημάτων τῶν μαθητῶν δὲν ἔχουσι καθορισθῇ σαφῶς, ὁ διδάσκαλος πολλάκις εὐρίσκεται ἐν δισταγμοῖς, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοὶ φαίνονται κατανοοῦντες τὴν ἑλλειψιν τῆς ἁρμονικῆς διατάξεως τῶν ἐργασιῶν τῶν. Ὁ τοιοῦτος διδάσκαλος ἀμέσως τότε λαμβάνει τὰ ἐπιχειρήματα τῆς ἀμελείας του, διότι ἡ τάξις καθίσταται θορυβώδης καὶ δυσκυβέρνητος, οὗτος δ' αἰσθανόμενος τοῦτο καὶ ἐπιχειρῶν νὰ ἐπιφέρῃ τὴν σιωπὴν φωνάζει ἰσχυρότερον, καὶ οὕτω αὐξάνει ἀσφαλῶς τὸν θόρυβον καὶ τὴν ἀταξίαν. Τοιοῦτοτρόπως δὲ, διότι δὲν ἠθέλησε ν' ἀφιερῶσιν κατ' οἶκον ἡμίσειαν ὥραν εἰς τὴν προπαρασκευὴν καὶ τὴν κατανομήν τῶν μαθημάτων τοῦ σχολείου, ἐξέρχεται ἐκ τῆς παραδόσεως ἐξηγτημένου καὶ δυσηρεστομένου διότι ἠναγκάσθη νὰ τιμωρῇ πλείονας τοῦ ἐνὸς μαθητῆς, ὅπως ἐπιτύχῃ διὰ τοῦ τρόμου σχετικὴν τινα ἡσυχίαν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐπετύγχανε πλήρη, ἐὰν ἑκάστον τμήμα εἶχεν ἀπασχοληθῇ καταλλήλως καὶ λελογισμένως. Προ-

παρασκευὴ χρειάζεται ἀκόμη καὶ διὰ τὰ μαθήματα δι' ὅσα ὁ διδάσκαλος ἔχει ἔστω καὶ λεπτομερεῖς ὁδηγὸς διδασκαλίας· διότι τὰ υποδειγματικὰ μαθήματα ἅτινα ἐν αὐτοῖς περιέχονται ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ ἔτοιμα ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα ῥάπτονται ἵνα ἀρμόζωσιν εἰς πάντας καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀρμόζουσιν ἀκριβῶς εἰς κανένα. Ὅταν ὁ διδάσκαλος, χωρὶς νὰ μεθαρμόσῃ καταλλήλως τὸ μάθημα, προσφέρει αὐτὸ ἀμετάβλητον, προκαλεῖ ἀνίαν εἰς τοὺς μαθητὰς, καὶ ἐπομένως ἀπροσεξίαν καὶ θόρυβον, αὐτὸς δ' ἐξαντλούμενος καὶ ὀργιζόμενος κάμνει κατάχρησιν ποινῶν καὶ στενοχωρεῖται συναισθανόμενος ὅτι ἀποτυγχάνει ἐν τῷ ἔργῳ του· διότι ἀναντιρρήτως ἀποτυγχάνει ὁ διδάσκαλος ὅστις μεταβάλλεται εἰς δεσπότην ὀργίλον καὶ μισητόν.

Τούναντίον ὁ διδάσκαλος ὅστις προπαρασκευάζεται γινώσκει νὰ προσαρμόσῃ τὴν διδασκαλίαν του πρὸς τὰς διανοητικὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν του· δὲν καταχέει ἐνώπιον αὐτῶν γνώσεις ἀφηρημένας, ἢ λέξεις ἀκαταλήπτους καὶ ἀνιαράς, ἀλλὰ κατορθοῖ νὰ κινή τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν συνδέων καταλλήλως τὰ διδασκόμενα πρὸς τὰ ἤδη γνωστὰ τοῖς μαθηταῖς, ἐπιτυγχάνει δ' οὕτω διὰ διδασκαλίας ζωντανῆς νὰ διεγερῇ τὴν διάνοιαν τῶν παίδων καὶ νὰ εἴρῃ ἐν τῇ προθυμίᾳ καὶ τῇ ἀγάπῃ αὐτῶν τὸ μέσον τῆς τηρήσεως σιωπῆς ἄνευ συχῶν τιμωριῶν. Ὁ τοιοῦτος διδάσκαλος οὐ μόνον καταπονεῖται ὀλιγώτερον ἀλλὰ καὶ εὐχαριστεῖται περισσότερο ἐν τῇ ἐπιτελείᾳ τοῦ ἔργου του.

Ὁ μὴ προπαρασκευάζων γραπτῶς τὰ μαθήματα τοῦ διδάσκαλος κινδυνεύει νὰ λησμονήσῃ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τὰς διαφόρους παρατηρήσεις του καὶ τὰς δοκιμὰς καὶ τὰ συμπεράσματα εἰς ἃ κατέληξεν ἐν σχέσει μὲ τὴν προσαρμογὴν τῆς διδασκόμενης ὕλης πρὸς τὴν ἐμπειρίαν τῶν μαθητῶν. Ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας ὁ σημειῶνων ἐπιμελῶς τὰ ἐκ τῆς πείρας ἐξαγόμενα ταῦτα ἐν ἐπίτηδες τετραδίῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἔχει ἀφήσει ἀρκετὸν χωρὸν διαθέσιμον καὶ διὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη, οὐ μόνον πλουτίζει βαθμὴδὸν τὴν διδασκαλίαν του, ἀλλὰ καὶ τὴν καθιστᾷ σαφεστέραν, πρακτικωτέραν, καὶ συμφωνωτέραν πρὸς τὸν καθημερινὸν τῶν παίδων βίον.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἀπαιτούμενη πρὸς παρα-

σκευὴν ἐργασία ἐλαττοῦται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ὁ διδάσκαλος ὁ προπαρασκευαζόμενος εὐσυνειδήτως φθάνει εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἔχῃ ἀνάγκην ἐλαχίστης μόνον ἐργασίας, νὰ μένῃ δὲ ποικιλοτρόπως ἱκανοποιημένος· ἐνῷ ὁ ἀμελής τοῦναντίον ἐπισωρεύει διὰ τὸ μέλλον τὴν ἐργασίαν, ἣ κάλλιον εἰπεῖν τὸν κόπον, τὰς φροντίδας, τὴν δυσμένειαν τῶν μαθητῶν, τὰ παράπονα τῶν γονέων, καὶ τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἐκτιμήσεως τῶν προϊσταμένων του.

Διὰ τοῦτο ὁ ἐπιθυμῶν ν' ἀποφύγῃ τὰ ὀλέθρια ταῦτα ἀποτελέσματα καὶ ὅσα ἄλλα προηγουμένως ἀνεφέραμεν ἀπαραίτητον εἶναι εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ σταδίου, ἢ τοῦλάχιστον ἐν ἀρχῇ σχολικοῦ τινος ἔτους, νὰ συνειθίσῃ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῶν μαθημάτων του, διότι εἶναι πλέον ἢ βέβαιον ὅτι ἐκάστη ὥρα ἐργασίας ἣν ἀποφεύγει εἰς τὸν καιρὸν τῆς προκαλεῖ ὀλίγον τι βραδύτερον ὀλοκλήρων ἡμερῶν κόπους καὶ στενοχωρίας.

Ε.

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

«Μεγάλῃν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς διαπλάσεως τοῦ ἥθους καὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων ἔχει ἡ παιδεία. Αὕτη μαλάσσει καὶ κερνᾷ τὸ τῆς φύσεως αὐθαδὲς καὶ σκληρόν, ἐξημερώνει καὶ πραῖνει τὸ τῆς φύσεως ἀτέλεστον, ἐκτρίβει τὴν ἀγριότητα, τὴν ὀμότητα καὶ τὴν παρανομίαν, καταστέλλει τὸ φίλερι καὶ ἐγωϊστικόν, ἀπεργάζεται τὸ ἥθος φιλόξενον καὶ φιλάνθρωπον καὶ εὐσεβές, ἐπιτείνει τὴν δύναμιν τῶν συμφύτων ἐπιδεξιότητων τοῦ ἀνθρώπου καὶ καθιστᾷ αὐτὸν σεμνόν, φιλαλήθη, ἐπιτήδειον εἰς τὸ νὰ διαγάγῃ τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τε τὸν ἡθικὸν νόμον καὶ τὰς κοινωνικὰς ἀπαιτήσεις ἐνῷ ἡ ἀπαιδευσία πᾶν τούναντίον καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ψεύστην, λοιδόρον, ἀναίσχυντον, ἄπληστον, διεσθαρμένον, ὀμόν, παράνομον, ἄπιστον, φίλεριν, μικροφιλότιμον, κακοποιόν, μιᾶρόν, ἐναγῆ, στυγρόν, ἀγριον, θηριώδη, ἐξεστηκότα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, εὐκατάφορον πρὸς ὀργήν, ἔτοιμον νὰ πιστεύῃ εἰς πᾶσαν διαβολήν, ἔτοιμον νὰ καθίσταται τυφλὸν ὄργανον ἀνδρῶν διεσθαρμένων, ἰδιοτελῶν καὶ φιλάρχων, πρόθυμον νὰ ἐπιχειρῇ πᾶν παράνομον καὶ παράσπονδον, πᾶν ἀσεβές καὶ ἐναντίον τῶν κοινῶν ἀνθρωπίνων ἡθῶν, ἄνθρωπον ὑπὲρ πάντα τὰ ζῶα ἀσεβέστατον καὶ ὀμότατον.

Ἡ ἀληθὴς ἀξία τοῦ ἀνθρώπου δὲν κεῖται ἐν τοῖς λόγοις, οὐδ' ἐκφαίνεται ἐν τῇ ἐξωτερικῇ λαμπρότητι καὶ μεγαλοσχημοσύνῃ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ τοῖς τοιούτοις ἀλαζνεύμασιν. Ἡ ἀληθὴς ἀξία τοῦ ἀνθρώπου κεῖται ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἐκφαίνεται ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ὁ λάλος, ὁ πέρπερος, ὁ πενηρὸς, ὁ πανούργος εἶναι ὁ εἰδεχθέστατος ἀνθρώπινος τύπος. Ὁ τέλειος ἀνθρώπινος τύπος εἶναι ὁ ἄνθρωπος τῶν ἔργων τῶν γενναίων. Εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἀξίαν ἔχουσι μόνον οἱ ἐργαζόμενοι τὸ ἀγαθόν, οἱ ἐννοοῦντες τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, οἱ ἔχοντες πεῖραν αὐτῶν, οἱ ἀναμιννυόμενοι εἰς τὰ δημόσια πράγματα, οἱ δεξιῶς διαχειριζόμενοι αὐτά, οἱ μετὰ προθυμίας καὶ δραστηριότητος καὶ ἀγχινοίας καὶ τόλ-

μης καὶ αὐταπαρνήσεως μεθοῦντες καὶ ἐργαζόμενοι ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας, τῆς εὐδαιμονίας τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης τοῦ ἔθνους αὐτῶν. Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἄνθρωποι. Πάντες οἱ λοιποὶ εἶναι ἐτώσια ἄχθη ἀρούρης».

(Ἐκ τῶν φιλοσοφικῶν καὶ παιδαγωγικῶν δοξασιῶν τοῦ Πολυβίου ὑπὸ Χ. Παπαμάρκου).

ΠΕΡΙ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΚΔΡΟΜΩΝ

ΣΤ' — Τρόπος τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐκδρομῶν

Γ'. Ἡμήμεροισι ἐκδρομαί

Προπαρασκευή — Ἐὰν μὴ μετὰσχωσὶ τῆς ἐκδρομῆς πλείονες τῶν 50 μαθητῶν ἀρκεῖ πρὸς ἐπιτήρησιν αὐτῶν εἰς διδάσκαλος· ἄλλὰ διὰ πλείονας μαθητὰς ἀπαιτεῖται ἡ σύμπραξις καὶ ἄλλου διδασκάλου. Ἐν γένει δὲ ὁ διδάσκαλος γινώσκων καλῶς ἐὰν πλείονας ἢ ὀλιγωτέρους μαθητὰς ἐν πειθαρχίᾳ δύναται νὰ καθοδηγήσῃ, ὀρίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν μελλόντων νὰ μετὰσχωσιν αὐτῆς ἢ ζητεῖ τὴν σύμπραξιν καὶ ἐτέρων συναδέλφων.

Ὡς τέρμα τῆς ἐκδρομῆς ὀρίζεται κατὰλληλος τοποθεσία ἢ τερπνὸν τοπεῖον, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τοῦ σχολείου πλέον τῆς 1—1 1/2 ὥρας, ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν μαθητῶν. Ἀγγέλλεται δὲ ἡ ἐκδρομὴ εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ ὀρίζεται ὁ σκοπὸς αὐτῆς καὶ ἡ ὥρα τῆς ἐκκινήσεως μετὰ τὸ τέλος τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων, διότι ἡ εὐχάριστος ἀγγελία ἀποτρέπει τὴν προσοχὴν τῶν μαθητῶν ἀπὸ τοῦ διδασκόμενου μαθήματος. Ποτὰ δὲ πρέπει αὐστηρῶς νὰ ἀπαγορευθῇ εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν καλὸν δ' εἶναι νὰ ἐξετάσῃ ὁ διδάσκαλος πρὸ τῆς ἐκδρομῆς μή τις τῶν μαθητῶν παρέβῃ τὴν διαταγὴν ταύτην.

Μετάβασις. — Πέντε τοῦλάχιστον λεπτὰ πρὸ τῆς ὀρισμένης ὥρας πρέπει ὁ διδάσκαλος νὰ εὕρισκῃται ἐν τῷ τόπῳ τῆς συγκεντρώσεως· τοποθετεῖ τοὺς μαθητὰς ἀνὰ 2 ἢ συνηθέστερον ἀνὰ 4, οἶδει τὰς καταλλήλους ὁδηγίας, μετρεῖ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, σημειοῖ τοὺς ἀπόντας καὶ ἐξάγων τὸ ὥρολόγιόν του ἀκριβῶς τὴν ὀρισμένην ὥραν οἶδει τὸ παράγγελμα τῆς ἐκκινήσεως. Μετ' ἐρρυθμὸν δὲ βῆμα ὑπὸ τὸν ἥχον τυμπάνων, σαλπίγγων ἢ αὐλῶν, ὅπου τοιαῦτα ὄργανα ὑπάρχουσι, γίνεται ἡ διάβασις διὰ τῶν ὁδῶν τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων, προπορευομένων τῶν μικροτέρων τὴν ἡλικίαν μαθητῶν, ἵνα καὶ τὸ βῆμα τῶν μεγαλυτέρων μετριασθῇ καὶ διατηρηθῇ τάξις καὶ συνοχὴ ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ομάδος τῶν μαθητῶν. Ἀφ' οὗ δ' ἐξέλθωσι τῆς πόλεως ἢ τοῦ χωρίου οἱ μαθηταὶ καλὸν εἶναι νὰ ψάλωσιν ἄσμά τι· «πορεία ἄνευ ἄσματος ὁμοιάζει πρὸς ἡμέραν συννεφώδη» λέγουσιν οἱ Γερμανοί. Ὅταν δ' ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τῶν κατωκημένων μερῶν ὁ διδάσκαλος παραγγέλλει νὰ πορεύωνται ὁδοπορικῶς. Κατὰ τὴν πορείαν, ὅσάκις εἶναι δυνατόν, πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται αἱ πολὺ συχνάζόμεναι ὁδοί. Τὰ νέα διὰ τοὺς μαθητὰς φυτὰ, ἅτινα καθ' ὁδὸν ἀνευρίσκονται, ἐξετάζονται, τὰ ἄνθη παρατηροῦνται καὶ ὀνομαζόν-

ται· τῶν διαφόρων πτηνῶν τὸ ἄσμα, οἱ πτήσεις καὶ αἱ ἀσχολῖαι παρακολουθοῦνται ὑπὸ τῶν μαθητῶν· ἄλλοτε γίνονται γεωγραφικαὶ παρατηρήσεις, μαθηματικαὶ καταμετρήσεις ἢ ἄλλων μαθημάτων διδασκαλῖαι· ἄλλ' ἢ περὶ ἕκαστον τούτων ἐπασχόλησις δὲν πρέπει νὰ διαρκῇ ἐπὶ πολὺ. Καὶ δρόμος τις ἐν καταλλήλῳ μέρει ἀνάλογος πρὸς τὴν ἡλικίαν τῶν μαθητῶν δύναται νὰ προταθῇ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, καθ' ὃν οἱ μικρότεροι τὴν ἡλικίαν μαθηταὶ δὲν πρέπει νὰ τρέξωσι πλέον τῶν 2—3 λεπτῶν. Μετὰ ταῦτα οἱ μαθηταὶ ἐξακολουθοῦσι τὴν πορείαν τῶν ψάλλοντες ἄσμα τι, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Παιδιά. — Ἀφ' οὗ φθάσωσιν εἰς τὸ τέρμα τῆς ἐκδρομῆς οἱ μαθηταί, ἐὰν πρόκηται νὰ γίνῃ ἐνταῦθα παρατηρήσεις τις ἢ μάθημα ἀσχολοῦνται εἰς τοῦτο. Μετὰ ταῦτα ἐὰν ὑπάρχῃ αὐτόθι ἢ πλησίον που κατὰλληλον μέρος, τότε ὁδηγοῦνται ἐκεῖ οἱ μαθηταί, ἵνα παῖξωσι παιδιὰν τινὰ ὀρίζομένην ὑπὸ τοῦ διδασκάλου· ἐὰν δὲ αὕτη διαρκέσῃ ὀλίγον, ὃ δὲ χρόνος ἐπιτρέπη, δύνανται καὶ δευτέραν νὰ παίξωσι. ⁽¹⁾ Πρὸ τῆς παιδιᾶς γίνεται ἀνάπαυσις τις, καθ' ἣν οἱ πῖλοι, ἐπανωφόρια, φυσιογνωστικαὶ συλλογαὶ κττ. τῶν μαθητῶν οἵτινες θὰ μετὰσχωσι τῆς παιδιᾶς τοποθετοῦνται κατὰ τάξεις ἢ ἐν κύκλῳ πλησίον δένδρου τινός, ὅλα δὲ τὰ πολύτιμα πράγματα (μαχαίριδια, ὥρολόγια, χρηματοφυλάκια) τίθενται ἐντὸς χειρομάκτρου ἀποτιθεμένου ἐντὸς τοῦ κύκλου. Οἱ μὴ μετέχοντες τῆς παιδιᾶς μαθηταὶ ἀποτελοῦσι τὴν φρουρὰν τῶν ἀποτεθέντων πραγμάτων. Εἶναι δ' ἀναγκαῖα ἢ ἀπόψεις καὶ διαφυλάξεις αὐτῶν, διότι οἱ μαθηταὶ προσηλωμένοι εἰς τὸ παίγνιον δύνανται νὰ ἀπολέσωσιν αὐτὰ χωρὶς νὰ τὸ νοήσωσι πρὸ τῆς εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανόδου. Μετὰ τοῦτο ὁ διδάσκαλος ὀρίζει τὰ ὅρια ἅτινα δὲν πρέπει νὰ ὑπερβῶσιν οἱ μαθηταὶ παίζοντες, τοποθετεῖ εἰς αὐτὰ καταλλήλους μαθητάς, ὑπομιμνήσκει διὰ βραχείων τοὺς κανόνες τῆς παιδιᾶς καὶ οἶδε τὸ σύνθημα τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς· ἐὰν δὲ θέλῃ νὰ λάβῃ μέρος εἰς αὐτήν, διεγείρει ἰδιαιτέραν χαρὰν εἰς τοὺς μαθητάς· ἄλλως πρέπει νὰ προσέχῃ τὰ πάντα ὅτε μὲν ἐδῶ ὅτε δ' ἐκεῖ εὐρισκόμενος καὶ νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν του εἰς τὸν χαρακτήρα καὶ τὸν τρόπον τοῦ φέρεσθαι τῶν μαθητῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν μὴ διακρινομένων ἐπὶ ἐπιμελείᾳ ἢ εὐταξίᾳ.

Ἐπάνοδος. — Συνήθως ἐν ταῖς ἡμιημερησίαις ἐκδρομαῖς ἡμίσεια ὥρα διὰ τοὺς μικρότερους καὶ μία διὰ τοὺς μεζζονας τὴν ἡλικίαν μαθητὰς ἀρκεῖ πρὸς τὴν παιδιάν. Ἰδίᾳ δὲ πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν ὁ διδάσκαλος ὅτι οἱ μικροὶ μαθηταὶ πάντως κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου πρέπει νὰ εὐρίσκωνται ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν. Ἀφ' οὗ δὲ δώσῃ τὸ σημεῖον τῆς παύσεως τῆς παιδιᾶς ὁ διδάσκαλος φροντίζει, ὅπως ταχέως καὶ κανονικῶς, ἄνευ ἀταξιῶν, ἀναλάβωσι τὰ ἀποτεθέντα πράγματα καὶ διανέμει μετὰ ταῦτα τὰ ἐν τῷ χειρομάκτρῳ πεφυλαγμένα. Κατὰ δὲ τὴν ἐπιστροφὴν ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐπάνοδον πρέπει νὰ προσέχῃ ὁ διδάσκαλος μήπως μαθηταὶ εἰσέλθωσιν εἰς καπηλεῖα ἢ εἰς μέρη ἐνθα δύνανται νὰ πῖωσιν οἶνο-

πνευματώδη ποτὰ ἢ νὰ ἀκούσωσι λόγους ἀπρεπεῖς· διὰ τοῦτο εἶναι προτιμότερον, ὅταν διψῶσι παρερχόμενοι πρὸ τοιούτων ἐργαστηρίων, νὰ σταματᾷ ὁ διδάσκαλος τὴν φάλαγγα καὶ νὰ προσφέρῃ ὕδωρ ἐπιτηρῶν αὐτούς. Ἐν γένει δὲ αἱ ἀναπαύσεις ὡς καὶ ἡ τῆς δίψης κατάσβεσις καλὸν εἶναι νὰ γίνωνται μακρὰν τοιούτων μερῶν ἐν καταλλήλῳ τοποθεσίᾳ· περὶ τὸν δὲ νὰ συστήσωμεν ὅτι μόνον μετ' ἀνάπαυσιν λεπτῶν τινων ἀπὸ τῆς πορείας πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται εἰς τοὺς μαθητάς ἢ πόσις ὕδατος· οἶνοπνευματώδη δὲ ποτὰ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ κατὰ τὴν πορείαν οὐδὲ τὰς καθ' ὁδὸν βραχείας ἀναπαύλας δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπωνται.

II. Ἡμερήσια ἐκδρομαί

Προπαρασκευή. — Τὸ μήκος τῆς ὁδοῦ ἣν διανύουσιν οἱ μαθηταὶ κατὰ τὰς ἡμερησίας ἐκδρομὰς ποικίλλει ἀναλόγως τῆς ἡλικίας αὐτῶν, διὰ δὲ τοὺς μὴ ἐξησκημένους καὶ ἀναλόγως τῆς διαπλάσεως τοῦ ἐδάφους. Παῖδες ἔχοντες ἡλικίαν μεζζονα τῶν 12 ἐτῶν δύνανται συνήθως νὰ διανύσωσι 15 χιλιόμετρα κατὰ τὴν μετάβασιν καὶ ἕτερα τσαῦτα κατὰ τὴν ἐπάνοδον.

Τῶν τοιούτων ἐκδρομῶν ὁ διδάσκαλος ἢ διευθυντὴς τοῦ σχολείου προαγγέλλει ἐν ταῖς τάξεσι τὸν σκοπὸν καὶ τὸ τέρμα (παρ' ὃ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ὕδωρ) καὶ ὀρίζει τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν τῆς ἐκκινήσεως· αὕτη δὲ ὀρίζεται ὅσῳ τὸ δυνατόν ἐνωρίτερον, πάντως πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Ὡς τόπος συναθροίσεως καθορίζεται ἡ αὐλὴ τοῦ σχολείου ἢ μέρος τι ἐκτὸς τῆς πόλεως, ἐὰν τοιοῦτον ὑπάρχῃ πρόσφορον εἰς τὴν ὁδὸν δι' ἧς θὰ γίνῃ ἡ ἐκδρομὴ. Μετὰ ταῦτα ὁ διδάσκαλος ὑπομιμνήσκει εἰς τοὺς μαθητάς, ὅτι πρέπει νὰ φέρωσι τὰ σημειωματάρια τῶν ἐκδρομῶν καὶ τὰ ἐπανωφόρια τῶν διὰ τὰς καιρικὰς μεταβολὰς ἢ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύλας μετὰ πορείαν κοπιστικὴν· τὸ ἐνδυμα τοῦτο συντυλισσόμενον δύναται κατὰ τὴν πορείαν νὰ φέρῃται ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου καὶ νὰ δένηται κάτωθεν τῆς ἀριστερᾶς μασχάλης. Περὶ δὲ τῆς παρασκευῆς τοῦ προγεύματος καὶ τοῦ φαγητοῦ τῆς μεσημβρίας ἢ φροντίζει ὁ διδάσκαλος, ὅτε ἕκαστος τῶν μαθητῶν καταβάλλει ἐκ τῶν προτέρων τὸ ἀναλγοῦν αὐτῷ χρηματικὸν ποσόν, ἢ ἕκαστος μαθητὴς φέρει ἐν ἰδίᾳ σακκοπῆρα κεχωρισμένα ἀλλήλων τὰ διὰ τὸ πρόγευμα καὶ τὸ γεῦμα φαγητά, ἀπαγορευμένων αὐστηρότατα τῶν οἶνοπνευματωδῶν ποτῶν. Μόνον ὅταν πάντες οἱ μαθηταὶ ὡς ἡλικίας μεζζονας τῶν 12 ἐτῶν, ἢ διευθυνσις δύναται νὰ φροντίσῃ διὰ μικρᾶς κοινῆς εἰσφορᾶς νὰ ἀγοράσῃ οἶνον ἐξ οὗ ὀλίγος ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τοῦ διδασκάλου διανέμεται κατὰ σειρὰν εἰς ἕκαστον τῶν μαθητῶν κατὰ τὰς ὥρας τοῦ φαγητοῦ.

Πολλάκις δὲ παρίσταται ἀνάγκη νὰ γίνῃ προεισγωγικὴ τις διδασκαλία διὰ τὰς ἐν τῇ ἐκδρομῇ παρατηρήσεις· αὕτη ὀρθὸν εἶναι νὰ λαμβάνῃ χώραν τὴν παραμονὴν τῆς ἐκδρομῆς μετὰ τὸ τέλος τῶν μαθημάτων.

Πορεία. — Ὁ διδάσκαλος εὐρίσκεται εἰς τὸν τόπον τῆς συναθροίσεως 10 τοῦλάχιστον λεπτὰ πρὸ τῆς ὥρας τῆς ἐκκινήσεως, παρατηρεῖ ἂν πάντες ἔφερον τὰ τετράδια τῶν ἐκδρομῶν ἢ μή τις ἔφερε ποτόν

(1) Τοιαῦτα παιδιὰ εὐρίσκονται ἀναγεγραμμένα ἐν βιβλίοις γυμναστικῆς ἢ ἐν ἰδίοις ἐγχειριδίοις.

τι, καὶ φροντίζει περὶ τῆς τοποθετήσεως τῶν τροφίμων ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν ἢ ζώων, ἅτινα θὰ τὰ μεταφέρωσιν, ἵνα ἀποφύγῃ τὴν ἀτακτον πρὸ τῆς ὥρας τοῦ φαγητοῦ κατανάλωσιν αὐτῶν. Ἄν ὅμως νομίζῃ ὅτι οὐδεμία θὰ προκύβῃ ἀταξία ἐκ τῆς ὑπ' αὐτῶν τῶν μαθητῶν ἐν σακκιδίοις μεταφορᾶς τῶν τροφίμων, φροντίζει μόνον περὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν τυχόν ἀναγκαιούντων διὰ τὴν διδασκαλίαν ὀργάνων· μετ' οὗ παρατάσσει τοὺς μαθητάς, σημειεῖ τοὺς ἀπόντας, διδίδει ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὁρισμένην ὥραν τὸ παράγγελμα τῆς ἐκκινήσεως, καὶ ὑπὸ τὸν ἥχον καταλλήλων ὀργάνων, ὅπου τοιαῦτα ὑπάρχουσιν, ἄρχεται ἡ πορεία ποικιλλομένη, ὅπως καὶ ἐν ταῖς ἡμιμερησίοις ἐκδρομαῖς, διὰ σχολικῶν ἡσμάτων.

Μετὰ πορείαν μιᾶς καὶ ἡμισείας περίπου ὥρας λαμβάνουσι τὸ πρόγευμα οἱ μαθηταὶ ἐν καταλλήλῳ τοποθεσίᾳ, πρ' ἣν ἀναβλύζει πηγὴ ὕδατος ἢ ῥέει ῥυάξ διαιυγής. Ἐνταῦθα παρέχονται πλεῖσται εὐκαιρίαι εἰς τὸν διδασκαλὸν πρὸς διαφόρους παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν παρακειμένων δένδρων, τῶν φυτῶν ἐν γένει, τῶν ζώων, τῶν ὀρυκτῶν, τοῦ προσανατολισμοῦ τῶν μαθητῶν, κ. τ. λ. — Μετὰ ταῦτα συνεχίζεται ἡ πορεία, καθ' ἣν ὅτε μὲν ἀνάπαυλά τις ὅτε δὲ διδασκαλία γίνεται, καὶ λαμβάνεται φροντίς ὥστε, εἰ δυνατόν, ἅπανα ἡ διδασκαλία νὰ λήξῃ κατὰ τὸν πρὸ τοῦ γεύματος χρόνον. Ἀφ' οὗ δὲ εἰς τὸ τέρμα τῆς ἐκδρομῆς φθάσωσιν οἱ μαθηταί, γίνονται αἱ τυχόν ἀναγκαῖαι παρατηρήσεις καὶ μετὰ πάροδον αὐτῶν μικροῦ τινος χρονικοῦ διαστήματος ἀπὸ τῆς ἀφίξεως παρατίθεται περὶ τὴν μεσημβρίαν τὸ γεῦμα, ἐν ᾧ παρακάθονται κοινῇ διδάσκαλοι καὶ μαθηταί. Μετὰ τὴν λήξιν τούτου ψάλλονται ἡσματὰ τινα ἢ παίζονται παιδιὰ, ἐν αἷς οἱ συμπαίχεται σχηματίζοντες κύκλον δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τρέχωσι. Δύο δὲ περίπου ὥρας μετὰ τὸ γεῦμα οἱ μαθηταὶ ὁδηγούμενοι εἰς κατάλληλον μέρος παίζουσιν ὀριζόμενας ὑπὸ τοῦ διδασκάλου παιδιὰς. Ἐν ταύταις ὅμως πρέπει νὰ λαμβάνηται φροντίς, ὅπως μὴ καταπονθῶσιν οἱ μαθηταὶ τρέχοντες ἐπὶ πολὺ καὶ κατὰ τὴν ἐπάνοδον ὡς λίαν ἐξησθενωμένοι.

Τὴν ὥραν τῆς ἀναχωρήσεως ὀρίζει ἡ ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀπόστασις· οἱ μικροὶ μαθηταί, ὡς ἤδη ἐλέχθη, πρέπει νὰ εὐρίσκωνται ἐν τῇ οἰκίᾳ των κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, οἱ δὲ τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἡμίσειαν ὥραν μετ' αὐτήν. Ὁ διδάσκαλος πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς παιδείας προσκαλεῖ τοὺς μαθητάς διὰ σάλπιγγος ἢ συρίκτρας, παρατάσσει αὐτοὺς, παρατηρεῖ ἂν τις ἀπουσιάζῃ καὶ διδίδει τὸ παράγγελμα τῆς ἐκκινήσεως. Ἡ ὁδὸς τῆς ἐπιστροφῆς, ὅσῳκις τοῦτο εἶναι δυνατόν, πρέπει νὰ εἶναι διάφορος ἐκείνης δι' ἣς ἐγένετο ἡ μετάβασις. Κατὰ τὴν πορείαν δ' ἰσχύουσιν αἱ κατὰ τὰς ἡμιμερησίους ἐκδρομὰς ἀναγκαῖαι προφυλάξεις.

ΣΗΜ. — Ἐν ταῖς ἡμερησίαις ἐκδρομαῖς, ὅταν θέλῃ ὁ διδάσκαλος νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ γνωρίσῃ εἰς τοὺς μαθητάς τὸν μέρη ἀπέχοντα πλέον τῶν 15 χιλιομέτρων, ἐπιτρέπεται νὰ μεταχειρισθῇ καὶ ἄλλα μέσα μεταβάσεως. Δυστυχῶς ἐν Κρήτῃ οὔτε σιδηροδρόμους ἔχομεν οὔτε λίαν μακρὰς ἀμαξιτὰς ὁδοὺς, ἵνα ἐν ταύταις ἀποτελεσματικὴν κάμωμεν χρῆσιν

μεγάλων ἀμαξῶν. Ὅπου ὅμως τοιαῦτα εὐκολαὶ ὑπάρχουσι δυνατόν ἢ μετάβασις νὰ γίνῃ πεζῇ ἢ δὲ ἐπάνοδος διὰ σιδηροδρόμου εἴτε δι' ἀμαξῶν, ἢ καὶ ἡ μετάβασις καὶ ἡ ἐπιστροφή διὰ τοιούτων μεταγωγικῶν μέσων· δυνατόν δὲ καὶ μέρος τῆς μεταβάσεως καὶ τῆς ἐπάνοδος νὰ γίνῃ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἢ δι' ἀμαξῶν, μέρος δὲ τῆς ὁδοῦ, καὶ ἰδίᾳ ἡ τῶν ὁρέων ἀνάβασις, πεζῇ νὰ διανυσθῇ. Ὅταν δὲ σιδηροδρόμων κλ. γίνεται χρῆσις, καθίσταται τοῦτο πρότερον γνωστὸν εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν, ἵνα διατεθῶσι διὰ τοὺς μαθητάς ἰδιαιτέραι ἀμαξαί, ἐν ἐκάστη τῶν ὁποίων πρέπει νὰ εὐρίσκηται καὶ εἰς ἐπιτηρητής.

Καὶ διὰ θαλάσσης δὲ δυνατόν οἱ μαθηταὶ νὰ ἐπιχειρῶσιν ἐκδρομὰς εἰς διάφορα μέρη· τὸ ἀριστον βεβαίως τοῦ πλοῦ μέσον εἶναι τὸ ἀτμόπλοιο. Ἄλλ' ἐν ἐλλείψει τούτου τινὲς συνιστῶσι τὴν χρῆσιν μεγάλων ἀκάτων, ἐκάστη τῶν ὁποίων νὰ δύναται νὰ περιλάβῃ 20—30 μαθητάς, ἀλλὰ πάντοτε ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον ἐπίβλεψιν ἐνὸς διδασκάλου ἐν ἐκάστη ἀκάτῳ. Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο συνιστᾶται μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι πᾶσαι αἱ ἀναγκαῖαι προφυλάξεις ἔχουσι ληφθῇ, ὅτι πᾶς, ἔστω καὶ ὁ ἐλάχιστος κίνδυνος, ἔχει ἀποσοβηθῇ, καὶ ὅτι ὁ πλοῦς δὲν θὰ διαρκέσῃ πλέον τῆς 1—2 τὸ πολὺ ὥρων. Ἐν γένει δ' ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ συστήσωμεν τὸν τοιοῦτον πλοῦν εἰς μαθητάς δημοτικῶν σχολείων, ὅσῃν καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἔχουσιν ἡλικίαν καὶ ὁσαιοῦποτε προφυλάξεις καὶ ἂν ἔχωσι ληφθῇ.

(Ἐπεταὶ συνέχεια)

II. Βαλάνης

«Ἐν τῷ κόσμῳ τῶν παίδων ἔχομεν ἐνώπιον ἡμῶν ὀλόκληρον τὸν μεταγενέστερον κόσμον, εἰς τὸν ὅποιον ἡμεῖς νὰ βλέπωμεν μόνον μακρόθεν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ φθάσωμεν δυνάμεθα, ὡς ὁ Μωϋσῆς μακρόθεν μόνος εἶδε τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας»

(Ἰωάννης Παῦλος Ρίχτερ)

ΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΝΥΝ

Ἡ αἴθουσα τοῦ σχολείου δὲν εἶχε ἐστίαν. Ὁ διδάσκαλος διετείνετο ὅτι δὲν ὑπέφερον ποτὲ ἐκ τοῦ ψύχους, διότι ἡ αἴθουσα αὕτη ἦτο καθ' ὑπερβολὴν μικρά καὶ συνεπὶς οἱ μαθηταὶ ἦσαν ἄγαν συμπεπυκνωμένοι. «Ἐν τούτοις ἀναγκάζομαι ἐνίοτε, προσέθετε, νὰ ἐπιτρέπω μικρὰν τινα ἀναψυχὴν ἐνὸς τετάρτου». Ἐπειδὴ ἔπρεπε τις νὰ κατέλθῃ δύο βαθμίδας, ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὴν σχολὴν καὶ οὐ μόνον οὐδὲν ἔχνος πατώματος ὑπῆρχεν· ἀλλ' οὐδὲ λιθοστρώτου, ἐτρόμαζον μήπως ἡ κατάβασις ἀποβῇ ἀρκετὰ ἐπικίνδυνος ἕνεκα τοῦ βορβορίου τῶν μεγάλων βροχῶν, αἵτινες δὲν σπανίζουσι παρ' ἡμῖν. Ἡ ἐπίπλωσις ἦτο ἀπλουστάτη· ὑπῆρχον μόνον ἑξ θρανία ἐλάτινα, μία τράπεζα, ἐφ' ἣς ὁκτὼ ἄτομα ἠδύναντο νὰ γράφωσιν ἐν ταύτῳ, καὶ διὰ τὸν διδασκαλὸν ἐν εὐτελὲς κάθισμα. Οὐδεὶς χάρτης, οὐδεὶς μαυροπίναξ ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ἄλλως τε καὶ δι' αὐτῶν τί θὰ ἠδύναντο νὰ πράξωσιν. Ὁ φωτισμὸς ἦτο λίαν ἀνεπαρκὴς διότι μόλις διὰ τινος

στενῆς θυρίδος οἱ παῖδες κατώρθουν ν' ἀναγινώσκω-
σιν ἐπὶ τοῦ βιβλίου ὅπερ ἐν χερσὶν ἐκράτουν.

Καίτοι ἐσυνείθισα μὲ τοὺς μαθητὰς τούτους δια-
κῶς βεβηθισμένους εἰς ἡμίφως, δὲν προσεδόκων οὐχ
ἥττον τόσον τελείαν ἔδδειαν. Ἐν πρᾶγμα μόνον μὲ
ἐξωκείωσε πρὸς τὸ θέαμα ὅπερ εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν,
καὶ τοῦτο ἦτο ἡ ἐκδηλουμένη αὐτάρκεια τοῦ διδα-
σκάλου καὶ ἡ εὐδιαθεσία τῶν μαθητῶν.

Ἰούλιος Σίμων

Ὁ Γεώργιος ἕνεκα τῶν πολλῶν του ἐλλείψεων
δὲν ἦτο εἰσέτι μαθητῆς τέλειος· εὗρισκε τὴν
πρὸς τὸ σχολεῖον ἄγουσιν μακρόν, δὲν ὑπέμενε
καρτερικῶς τὰς μικρὰς ποινὰς ἃς ἐπέβαλλεν αὐτῷ
ὁ διδάσκαλος, ἡγανάκτει ἀδισταλείπτως ἕνεκα τῶν δυ-
σκολιῶν τῆς μελέτης. «Πῶς! τῷ λέγει ὁ διδάσκα-
λος, παραπονεῖσθε διότι ἔχετε νὰ διανύσετε δύο ἢ
τρία χιλιόμετρα ἐκάστην πρωΐαν; Τί ἤθελατε εἰπεῖ,
ἐὰν ἐγεννάσθε πεντήκοντα ἔτη πρότερον, ὅτε δὲν
ὕπηρχε παρὰ μία μόνον σχολὴ διὰ δεκαπέντε ἢ εἴ-
κοσι χωρία καὶ ὁ παῖς διὰ νὰ μεταβῇ εἰς αὐτὴν διή-
νυε καθ' ἐκάστην πλείστα λεύγας, σχεδὸν ἕκαμνε
ταξίδιον. Καὶ διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τοῖον σχολεῖον;
Εἰς ἓν ἄθλιον παράπηγμα ὡς τὰ πολλά, ὅπου μετὰ
τὴν ἀναχώρησιν τῶν μαθητῶν ἐχρησίμευεν ὡς μαγει-
ρεῖον εἰς τὸν δημοδιδάσκαλον ἢ ὡς καπηλεῖον εἰς τοὺς
δκνηροὺς τοῦ χωρίου.

Σήμερον ἡ αἴθουσα τοῦ σχολείου σας εἶναι καθαρὰ
καὶ ὑπηρετισμένη· ἐν αὐτῇ ἔχετε ἄερα, ἔκτασιν,
φῶς. Οἱ τοῖχοι δὲν εἶναι βαθαίως ἐπενδεδυμένοι διὰ
λαμπρῶν παραπετασμάτων, βλέπετε ὅμως ἐπ' αὐ-
τῶν χάρτας τοῦ τοίχου καὶ πλουτίζετε τὴν μνήμην
σας, περιφέροντες τὰ βλέμματα.

Παραπονεῖσθε διότι σᾶς ἀπευθύνω ἐνίοτε ἐπιπλή-
ξεις, διότι σᾶς ἐπιβάλλω ἐλαφρὰς τινὰς τιμωρίας,
οἷον κράτησιν ἐν τῷ σχολείῳ; Πόσον τοῦτο ἤθελε
φανῇ γλυκὺ εἰς τοὺς μαθητὰς ἐποχῆς παρωχημένης.
Τότε οἱ διδάσκαλοι δὲν περὶορίζοντο μόνον εἰς αὐ-
στηροὺς τινὰς λόγους ἢ εἰς τὴν κράτησιν· κατέφευ-
γον εἰς τὴν χρῆσιν σωματικῶν τιμωριῶν· τοὺς βα-
θισμούς, τὰς μαστιγώσεις εἶχον εἰς τὴν ἡμερησίαν
διάταξιν καὶ ἐμαστίζουν τοὺς μαθητὰς, καθὼς οἱ
ἀρχαῖοι τοὺς δούλους. Ἄλλοτε ἐν τοῖς δημοτικοῖς
σχολείοις ἐδίδασκον τὸ πολὺ πολὺ ἀνάγνωσιν καὶ
γραφὴν, προσέτι δὲ τὴν ἀνάγνωσιν λατινικῶν κειμένων
ἥτοι γλώσσης ἀκαταλήπτου δι' ὅλους τοὺς παῖδας
καὶ ἀχρήστου διὰ τὸ πλείστον τῶν ἀνθρώπων. Τὸ δὲ
ἀναγινώσκειν δυσανάγνωστα παλαιὰ χειρόγραφα ἀ-
πετέλει τὴν ὑπερτάτην γνῶσιν τοῦ δημοδιδασκάλου.

Σήμερον σᾶς διδάσκουσι μόνον πράγματα ὠφέ-
λιμα καὶ ἀναγκαῖα· τὴν ἀριθμητικὴν, δι' ἧς θὰ γεί-
νητέ ἱκανοὶ ὑμεῖς αὐτοὶ νὰ κανονίζετε τοὺς λογα-
ριασμοὺς σας καὶ νὰ καταστήτε ἴσως πλούσιοι μίαν
ἡμέραν τὴν ἱστορίαν, τὴν γεωγραφίαν καὶ πρὸ πάν-
των τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας δι' ἧς μανθάνετε ποῦ
ζήτε, ὅποιαν θέσιν ἡ χώρα σας κατέχει ἐν τῷ κό-
σμῳ. Σᾶς διδάσκουν τὴν Ἑθικὴν ἵνα ἀποβῇτε χρη-
στοὶ πολῖται· σᾶς ἀσχοῦσιν εἰς τὴν γυμναστικὴν ἵνα
τὰ σώματα ὑμῶν καθίστανται εὐρωστα καὶ εὐεκτῆς.

Πῶς θὰ ἡδύνασθε νὰ καταφρονήσῃτε μελέτας καὶ
ἀσκήσεις ἀφ' ὧν θὰ προσπορισθῇτε τόσον μεγάλαι
ὠφελήματα καὶ δι' ὧν ἀπὸ τοῦδε θὰ ἀναπτύξητε
τὴν διάνοιάν σας καὶ τὴν σωματικὴν ὑμῶν βίωσιν
καὶ βραδύτερον θὰ ἐπαυξήσῃτε τὴν εὐεξίαν, τὴν εὐ-
τυχίαν καὶ τὴν ἀρετὴν ὑμῶν;

Ὁ Γεώργιος ἡκρόατο προσεκτικῶς καὶ ἐφαίνετο
πεισθεῖς. Ἀλλὰ ἐν πρᾶγμα τὸν ἐβασάνιζε πάντοτε.
Διατὶ ἄρα γε, ἐσκέπτετο, εἶναι χαλεπὸν τὸ κτᾶσθαι
γνώσεις αἵτινες μᾶς εἶναι ἀναγκαῖαι καὶ θὰ μᾶς εἶναι
μίαν ἡμέραν τόσον χρήσιμοι;

Ἐρωτήσατε τὸν μεγαλύτερον ἀδελφόν σας, ὑπέ-
λαβεν ὁ διδάσκαλος, ἐὰν καὶ αὐτὸς δὲν δοκιμάζῃ
μέγαν κόπον διὰ νὰ σπεῖρῃ τὸν σῖτόν του κατὰ
τὸ φθινόπωρον ἵνα συγκομίσῃ τοῦτον κατὰ τὸ θέ-
ρος; Ἐπίσης ὅποια χρᾶ δι' αὐτὸν ὅταν, ἀπο-
περατωθέντος τοῦ ἀμνητοῦ, γεμίξῃ τοὺς σάκκους του
ἐκ σίτου ὃν μέλλει ν' ἀνταλλάξῃ μὲ ὠρεῖα τόλ-
ληρα εἰς τὴν γειτονικὴν ἐμποροπανήγυριν! Καθ'
ὅμοιον τρόπον καὶ ὑμεῖς θὰ εὐχαριστηθῇτε βραδυ-
τερον, ὅταν γενόμενοι ἄνδρες, θὰ ὀρέπητε τοὺς καρ-
ποὺς τῆς μαθητικῆς σας ἐργασίας. Εἶναι πάντοτε
χαλεπὸν τὸ σπεῖρειν ἀλλὰ γλυκὺ τὸ θερίζειν.

Γαβριὴλ Κομπαιῖρὲ

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ

Γενικαὶ πληροφορίες

Συνεχίζων τὴν ὁμιλίαν του ὁ κ. Μπασκὴν ἀνα-
φέρει ὅτι ζητήσας παρὰ διευθυντοῦ ἀγγλικῶν scho-
laire ἔλαβε τὰς ἐπομένους πληροφορίες περὶ γενικῶν
τινῶν σχολικῶν ζητημάτων:

«Τῶν σωματικῶν ποινῶν γίνεται χρῆσις ἐν Ἀγγ-
λίᾳ τοῦλάχιστον ἐν τοῖς κατωτέροις σχολείοις· ἡ
ἠθικὴ ἐπιβολὴ θὰ ἦτο ἄνευ ἀποτελέσματος ἐπὶ τῶν
διστραμμένων παίδων, ἐν ᾧ ἐλαφρὰ τινὰ κτυπή-
ματα (σκανθαρισμοὶ π. χ.) ἢ βυθισμοὶ ἐπὶ τῆς πα-
λάμης διὰ τοῦ κανόνος τοὺς ἐπαναφέρουσιν εἰς τὴν
τάξιν χωρὶς νὰ προσβάλλωσι τὴν ἀξιοπρέπειάν των.

Εἰς τὰ διδασκαλεῖα ὅμως, ὅπου αἱ συνθήκαι εἶναι
ἀλλοταῖ· ἐνεργοῦμεν διαφορετικὰ: οὐδενὸς εἶδους ποινῆς
εἶναι γνωστὴ ἐν αὐτοῖς, πάντοτε δὲ προστρέχομεν
εἰς τὴν συνείδησιν τῶν μαθητῶν, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἀρ-
κεῖ. Ὡς βλέπει τις, μεταχειρίζομεθα τοὺς ἀνθρώ-
πους ὡς ἀνθρώπους καὶ τὰ χαρμίνια ὡς χαρμίνια».

Εἰς δὲ τὴν ἐρώτησιν, ἂν ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις
παρέχεται δωρεὰν ὁ ἀγγλος ἀπήντησεν: «Ναὶ καὶ
ὅχι· οἰασιεῖναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ νόμος τοῦ 1891 ἐθέ-
σπισε τὴν παροχὴν τῆς δημοτ. Ἐκπαιδεύσεως δωρεάν,
δὲν κατήργησεν ὅμως οὔτε τὰ σχολεῖα ἐν οἷς οἱ μαθηταὶ
πληρώνουσι διδάκτρα, οὔτε τὰς συνδρομάδας οἱ εὐποροὶ
γονεῖς δύνανται νὰ καταβάλλωσι διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν
τῶν τέκνων των. Ἐν τούτοις πάντα τὰ διὰ τὰ scho-
laire χρειώδη παρέχονται δωρεάν τοῖς μαθηταῖς, καὶ
αὐτὰ δὲ τὰ βιβλία δανείζονται αὐτοῖς, ἐκτὸς ἐάν
τις θέλῃ νὰ τὰ ἀγοράσῃ διὰ νὰ τὰ ἔχῃ ἴδιον κτῆμα.
Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐπικρατεῖ παρ' ἡμῖν μικτόν τι
σύστημα, καθ' ὃ ἀνακουφίζονται μὲν οἱ πτωχοί,

τουθ' ὅπερ εἶναι σπουδαιότερον, δὲν παρέχονται δ' εἰς τοὺς πλουσίους δωρεαί, ὧν οὐδεμία· ἔχουσιν ἀνάγκην. Θὰ ἦτο λογικὸν νὰ ἐπιβαρύνηται ἀνωφελῶς ὁ προϋπολογισμὸς μας ;»

Περὶ δὲ τῆς εὐδοκίμησεως ἦν δεικνύουσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τὰ διάφορα μαθήματα εἶπεν ὅτι: «Εὐδοκίμοισιν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφὴν, τὴν ὀρθογραφίαν καὶ ἀριθμητικὴν, καὶ ὅτι ἀποκτῶσιν εἰς τὴν γεωγραφίαν γνώσεις ἀρκούντως ἀκριβεῖς, ἀλλ' ὅτι εἰς τὴν ἱστορίαν μένουσι πολὺ ἀδύνατοι περ' ὅλας τὰς προσπάθειάς τῶν διδασκάλων. Ἐπίσης παραμυλοῦσι καὶ τὰ προαιρετικὰ μαθήματα, ἐὰν δ' ἐπιτυχάνωνται ἀποτελέσματα τινα εἰς τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ἰχθυογραφίαν, ταῦτα κυρίως ὀφείλονται εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν διδακτικῶν μεθόδων, ἃς οἱ διδάσκοντες κατέστησαν ἐπαγωγὸς καὶ πρακτικὰς».

Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ ἐλέγχου ὃν ἡ Κυβέρνησις⁽¹⁾ ἀσκεῖ ἐπὶ τῶν δημοτ. σχολείων προσέθηκεν: «Ἡ Κυβέρνησις διορίζει πάντας τοὺς Ἐπιθεωρητάς τῶν διαφόρων βαθμῶν: ἦτοι τοὺς Ἀνωτέρους Ἐπιθεωρητάς, τοὺς Νομ. Ἐπιθεωρητάς, τοὺς Ὑποεπιθεωρητάς, καὶ τοὺς βοηθοὺς τῶν Ἐπιθεωρητῶν» οὗτοι κύριον ἔργον ἔχουσι νὰ ἐπισκέπτονται τὰ σχολεῖα καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐξ ἀπορόπτου, ἵνα βεβαιωῦνται περὶ τῆς πιστῆς τηρήσεως τῶν νόμων καὶ τῶν κανονισμῶν. Προπάντων ὅμως ἐνδιαφέρει τοὺς διδάσκοντας ἡ λεγόμενη «ἐτησίαι ἐπίσκεψις» καθ' ἣν ἐξετάζονται τὰ πάντα λεπτομερῶς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὁ ἐπιθεωρητὴς ἀναδιφεῖ τοὺς καταλόγους καὶ λοιπὰ ἐπίσημα βιβλία, ἐξετάζει τὰ τετράδια, παρειαρρίσκει εἰς τὰ μαθήματα καὶ ἀπευθύνει ἐρωτήσεις εἰς τοὺς μαθητάς, τέλος δὲ συντάσσει ἐκθεσιν ἣς ἀντίγραφον καταχωρίζεται εἰς εἰδικὸν βιβλίον τηρούμενον ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ σχολείου· ἐκ τῆς ἐκθέσεως δὲ ταύτης ἐξαρθῶνται ἢ κατὰ τὸ ἐπιόν ἔτος ἐπιχορήγησις τῆς Κυβερνήσεως.

(1) Ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ σχολεῖα δὲν διευθύνονται ἀμέσως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων 20 περίπου χιλιάδων δημοτικῶν σχολείων ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Οὐαλλίᾳ αἱ 15 χιλ. εἶναι ἰδιωτικὰ ἢ κληρικὰ σχολεῖα αὐτοδιοικούμενα καὶ συντηρούμενα ἐκ συνδρομῶν, διδάκτρων, καὶ ἰδίως ἐκ τῆς ἐπιχορηγήσεως τῆς Κυβερνήσεως, παρεχομένης ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι θὰ ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπιθεωρήσιν τῶν κυβερνητικῶν ἐπιθεωρητῶν· αἱ δὲ λοιπαὶ 5 χιλ. εἶναι ἐθνικὰ ἢ λαϊκὰ σχολεῖα, ἅτινα ἤρχισαν ἱδρυόμενα ἀπὸ τοῦ 1870, καὶ διοικοῦνται ὑπὸ ἐπιτροπίου Ἐπιτροπείας, συντηροῦνται δὲ διὰ διδάκτρων, διὰ τῆς Κυβ. ἐπιχορηγήσεως καὶ διὰ φόρου ἐπιβαλλομένου ἐπὶ τῶν ἐκλογέων τῆς Ἐπιτροπείας.

Πρὸς τοὺς μετατεθέντας ἢ ἀναδιορισθέντας συνδρομητάς ἢ «Πρόδοτος» θὰ στέλλεται ἀπὸ θήμερον εἰς τὰς διευθύνσεις τὰς ὀριζόμενας ἐν τῷ Ἡγ. Διατάγματι τῆς 16ης Σεπτεμβρίου· ἐάν τις ἐπιθυμῇ νὰ τῷ ἀποστέλλεται ἀλλαχοῦ παρακαλεῖται νὰ τὸ δηλώσῃ ἐγκαίρως εἰς τὴν Διεύθυνσιν.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Ο ΕΝΑΣΤΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ ΚΑΤ' ΟΚΤΩΒΡΙΟΝ ΤΟΥ 1901

Ἐκ τῶν πλανητῶν ὁ Ἑρμῆς ἤρχισεν ἥδη ἀπὸ τῆς 24ης Σεπτεμβρίου νὰ εἶναι ὁρατὸς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, θὰ ἐξακολουθήσῃ δὲ μέχρι τῆς 5ης Ὀκτωβρίου, φθάνων εἰς 24 μοιρῶν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς τούτου.

Ἡ Ἀφροδίτη διερχομένη διὰ τοῦ ζφθίου τοῦ Σκορπίου εἰσέρχεται περὶ τὸ τέλος Ὀκτωβρίου εἰς τὸ ζφθιον τοῦ Τοξότου· δύνει δὲ 2 περίπου ὥρας μετὰ τὸν ἥλιον καὶ ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ Διὸς τὸ ζυῖγος τῶν λαμπροτάτων ἀστέρων τοῦ στερεώματος κατ' αὐτάς.

Ὁ Ἄρης δὲν φαίνεται κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον

Ὁ Ζεὺς ἐξακολουθῶν νὰ μένῃ ἐν τῷ ζφθίῳ τοῦ Τοξότου δύνει ὁλοκρῶς ἐνωρίτερον εἰς τρόπον ὥστε περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς ὑστερεῖ τοῦ Ἡλίου μόνον περὶ τὰς 3 ὥρας.

Ὁ Κρόνος εὐρισκόμενος πρὸς Ἀν τοῦ Διὸς ἐν τῷ ζφθίῳ τοῦ Τοξότου ὁμοίως καὶ προχωρῶν πρὸς Ἀνατολὰς βραδύτερον ἢ ὁ Ζεὺς, προσπελάζεται ὑπὸ τούτου τόσον ὥστε κατὰ τὴν 15ην τοῦ ἐπομένου μηνὸς Νοεμβρίου οἱ δύο οὗτοι πλανῆται θ' ἀπέχωσιν ἀλλήλων ὀλιγώτερον τῆς ἡμισείας μοίρας, περίπου ὅσον ἡ φαινόμενη διάμετρος τῆς Σελήνης.

Τῶν Ὠριονιδῶν, διαττόντων ἀστέρων, τὸ φαινόμενον ἀρξάμενον τὴν 25ην Σεπτεμβρίου φθάνει τὴν μεγίστην αὐτοῦ ἑνταδιν περὶ τὴν 7ην Ὀκτωβρίου, διαρκεῖ δὲ μέχρι τῆς 11ης τοῦ αὐτοῦ μηνός

Τῶν δὲ Διοντιδῶν τὸ φαινόμενον διαρκοῦν ἀπὸ τῆς 28ης Ὀκτ. μέχρι 5ης Νοεμβρίου θὰ φθάσῃ τὴν μεγίστην αὐτοῦ ἑνταδιν τὴν 1ην Νοεμβρίου.

Νέαν Σελήνην εἶχομεν τὴν 29ην Σεπτεμβρίου, πανσέληνον θὰ ἔχωμεν τὴν 14ην Ὀκτ. καὶ πάλιν Νέαν σελήνην τὴν 29 Ὀκτωβρίου.

Ἐκλείψεις

Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον θὰ συμβῶσι δύο ἐκλείψεις ἀμφοτέραι ὁραταὶ παρ' ἡμῖν, μία τῆς Σελήνης καὶ ἑτέρα τοῦ Ἡλίου.

Ἡ τῆς Σελήνης, οὕσα μερικὴ θὰ συμβῇ μ. μ. τῆς Κυριακῆς 14 Ὀκτωβρίου ὡς ἑξῆς:

Ἐναοξίς τῆς ἐκλείψεως εἰς τὰς	4	μ.μ.
Μέσον τῆς ἐκλείψεως εἰς τὰς	4 50'	μ.μ.
Τέλος τῆς ἐκλείψεως εἰς τὰς	5 40'	μ.μ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Σελήνη θὰ ἀνατελεῖ παρ' ἡμῖν περὶ τὴν 5ην ὥραν καὶ 5 λεπτά μ. μ., ἔπεται ὅτι διὰ τὴν Κρήτην ἡ ἐκλείψις αὕτη θὰ εἶναι ὁρατὴ μόνον περὶ τὸ τέλος αὐτῆς ἐπὶ ἡμισείαν περίπου ὥραν. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη ὁ πρὸς ἀνατολὰς ὀρίζων νὰ εἶναι ἀνέφελος ἵνα τὸ φαινόμενον παρατηρηθῇ καλῶς καὶ παρ' ἡμῖν.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς κυρίως ἐκλείψεως, ἡ Σελήνη θὰ ἐξακολουθῇ οὕσα ἐπαιδθητῶς ἐσκοτισμένη διότι θὰ εὐρίσκειται εἰς τὸ σκιδόφος μέχρι τῆς 7 μ.μ. ὥρας, ὅτε παύει ἔντελως τὸ φαινόμενον.

Ἡ δὲ τοῦ Ἡλίου ἐκλείψις οὕσα δακτυλιοειδὴς θὰ συμβῇ τὴν πρωτὴν τῆς Κυριακῆς 28 Ὀκτωβρίου. Διὰ τὴν Κρήτην θὰ φανῇ μᾶλλον ὡς μερικὴ ἐκλείψις τοῦ Ἡλίου.

Ἡ ἐκλείψις αὕτη θὰ γείνη ὁρατὴ ὡς δακτυλοειδὴς εἰς τὴν Σικελίαν, εἰς τὸ Λιβυκὸν πέλαγος πρὸς Ν. τῆς Κρήτης, εἰς τὴν Β. Αἴγυπτον, τὸ κέντρον τῆς Ἀραβίας, τὴν Κεϋλάνην, καὶ ἐν μέρει εἰς τὴν Ἰνδοκίαν.

Ἡ φαινόμενη διάμετρος τοῦ Ἡλίου θὰ εἶναι 32'

καὶ 19' λεπτά τῆς μοίρας, ἐνῶ ἡ τῆς Σελήνης θὰ εἶναι μόνον 29' 24'', καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐκλειψις εἰς τοὺς ἀνωτέρω τόπους θὰ εἶναι δακτυλοειδής, εἰς δὲ τοὺς ἐκατέρωθεν αὐτῶν πρὸς Β. καὶ πρὸς Ν θὰ φανῇ ὡς μερική.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΑΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ

Ὅπως τοῦ σιδήρου, οὕτω καὶ τοῦ χάρτου ἡ χρῆσις τόσον πολὺ διεδόθη κατὰ τοὺς τελευταίους τοὺς χρόνους, ὥστε δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι μᾶς χρησιμεύει πανταχοῦ καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει τέχνη ἢ βιομηχανία ἥτις νὰ μὴ τὸν μεταχειρίζεται· χάρις εἰς αὐτὸν ἡ παιδεία διαδίδεται ἀνὰ τὸν κόσμον, αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ βιβλία κυκλοφοροῦσι καταπληκτικῶς ἐπιδρῶντα ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν, αἱ ἐμπορικαὶ καὶ φιλικαὶ σχέσεις εὐκολύνονται, καὶ αὐτὴ ἡ συναλλαγὴ (ἐννοεῖται ἡ ἐμπορικὴ) ἐπωφελεῖται αὐτοῦ ὑπὸ μορφὴν χαρτονομίσματος ἀντικαθιστῶντος τὰ μέταλλα.

Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου τὰ ῥάκη δὲν ἐξαρκοῦσι πλέον πρὸς κατασκευὴν τῆς παμμεγίστης ποσότητος τοῦ ἀπαιτουμένου χάρτου· εὐτυχῶς χάρις εἰς τὰς προόδους τῆς χημείας τὸ ἀναγκαῖον ὕλικόν κατὰ μέγα μέρος λαμβάνεται σήμερον ἐκ τῶν ξύλων, θὰ ἐξεπλησσομένη δὲ ἐὰν ἐγνωρίζομεν ὅποσα ἀπέραντα ὁ δὲ ἐν μόνον ἔτος ἀπαιτούμενος χάρτης τῶν ἐφημερίδων.

Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ὑπὸ τοιοῦτους ὁρους ἡ ποιότης τοῦ χάρτου ἐξέπεσε πολὺ καὶ σήμερον ἐλαχίστη μόνον ποσότης κατασκευάζεται ἀπὸ ἐκείνων τὸν στερεὸν παλαιὸν χάρτην ὅστις παρήγετο ἀπὸ ῥάκη καὶ οὐχὶ διὰ μηχανῶν ἀλλὰ διὰ τῶν χειρῶν.

Ὁ χάρτης, ὡς γνωστόν, ἀνεξαρτήτως τῆς ποιότητος αὐτοῦ ἔχει τὸ μέγα ἐλάττωμα νὰ καίεται εὐκολώτατα, εἶναι δ' εὐνόητον ὅποια σπουδαῖα ζημίαι προέρχονται ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ πυρὸς καταστροφῆς διαθηκῶν, συμβολαίων, μετοχῶν, κ.τ.λ. διότι δυστυχῶς τὰ χρηματοκιβώτια παρ' ὅλας τὰς ἐπιτευχθείσας τελειοποιήσεις αὐτῶν δὲν κατωρώθη νὰ προσφυλάττωσιν ἀσφαλῶς καὶ ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα καὶ ἔντυπα. Ἐσχάτως ὅμως ἐπετεύχθη καὶ ἡ ἄρσις τοῦ ἐλαττώματος τούτου διὰ τῆς ἐφευρέσεως χάρτου ἀφλέκτου. Ὁ χάρτης οὗτος κατασκευάζεται κατὰ μέγιστον μέρος ἐξ ἰνῶν ἀμιάντου (ὀρυκτοῦ ἀφλέκτου) καταλλήλως παρεσκευασμένων.

Καὶ τὴν πλαστογραφίαν δὲ τῶν ἐγγράφων ἐνέρεθη τρόπος ν' ἀποφεύγῃ· πρὸς τοῦτο παρασκευάζουσι μίγμα ἐκ 3 μερῶν λεβαντελαίου 16 μερῶν βάμμακος κρόκου καὶ 21 μερῶν οἶνουπνεύματος, εἴτα βρέχουσιν ἐν αὐτῷ ἐλαφρῶς τεμάχιον ὑφάσματος καὶ προστρίβουσι διὰ τούτου τὸ ἔγγραφον μέχρις οὗ στεγνώσῃ· τὸ αὐτὸ πράττουσι κατόπιν καὶ διὰ πυκνῆς διαλύσεως ἀνθρακικῆς σόδας καὶ στεγνώνουσι τέλος εἰς τὸ πῦρ. Ἐπὶ τοῦ οὕτω παρασκευασθέντος ἐγγράφου οὐδὲ ἐν γράμμα δύναται πλέον νὰ γραφῇ, διότι πᾶσα μελάνη ἀπλώνει» ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἐπὶ τοῦ ἀπορροφητικοῦ χάρτου.

Ἄλλα εἶδη χάρτου εἶναι τὰ ἑξῆς:

Ὁ πεπιεσμένος χάρτης ὅστις ἔνεκα τῆς πίεσεως

καὶ τῆς ἰδιαίτερας κατασκευῆς τοῦ ἀποκτᾷ ὅλως ἔκτακτον σκληρότητα καὶ ἀντοχήν, καὶ ὅστις ἀπὸ εἰκαστασίας ἐχρησιμοποιήθη εἰς πλείστας περιστάσεις λίαν ἐπιτυχῶς· εἶναι ἀληθές ὅτι ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν τηλεβόλων, τῶν ποδηλάτων, τῶν τροχῶν, τῶν βρελίων, τῶν τηλεγραφικῶν στήλων δὲν κατώρθωσεν ἀκόμη νὰ ἐκτοπίσῃ τὰ μέταλλα καὶ τὰ ξύλα, ἀλλὰ ἐν τῇ κατασκευῇ μικρῶν πλοίων, ἀγγείων, οἰκιῶν, καὶ ἰδίως φορητῶν νοσοκομείων εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι παρέχει καθ' ἑκάστην πλείστας εὐκολίας, ὅπως καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν μολυβδίδων, φιαλῶν, ῥάβδων, πινακίων, ἀδίσκων, κ.τ.λ.

Ὁ χάρτης τῆς Ἀρμενίας λεγόμενος ἔχει τὴν ιδιότητα καίόμενος ν' ἀναδίδῃ ὁσμὴν θυμιάματος καὶ νὰ καλύπτῃ κακοσμίας δυσαρέστους.

Ἡ χαρτίρη ὕσκα ἀναφλέγεται εὐκόλως διὰ τῶν σπιθήρων τῶν προερχομένων ἐκ συγκρούσεως χάλυβος καὶ πυριτολίθου.

Ὁ μαγνησιακὸς χάρτης χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν φωτογραφικὴν διότι καίόμενος παράγει ἐν τῷ σκότει λαμπρότατον φῶς.

Ἄλλ' ἐξ ὧν τῶν χρήσεων ἡ ἀκοπώτερον ἐπινοηθεῖσα καὶ ἡ μᾶλλον ἐπικερδὴς εἶναι ἀσφαλῶς ἐκείνη ἣν κάμνουσιν οἱ ἔμποροι καὶ οἱ παντοπῶλαι ἐνθέτοντες ἢ περιβάλλοντες δι' ἀφθόνου χάρτου τὸ πωλούμενον ἐμπόρευμα καὶ πληρωνόμενοι αὐτὸν παρὰ πολὺ ἀκριβὰ ὑπὸ τῶν δυστυχῶν ἀγοραστῶν.

ΠΟΙΚΙΛΑ

ΚΡΗΤΗ

Κατὰ τὸν εἰδικὸν προϋπολογισμόν τῆς Ἀν. Διευθύνσεως τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως, τὸν δημομοσιευθέντα ἐσχάτως διὰ τὴν χρῆσιν τῶν ἐτῶν 1901 καὶ 1902 διατίθενται ἐτησίως διὰ:

Α')	2 Γυμνάσια (Χανίων καὶ Ἡρακλείου) καὶ διὰ τὰ προσνηρημένα αὐτοῖς Ἑλλ. Σχολεῖα δρ. 64.080	
Β')	2 Ἡμιγυμνάσια 5τάξια (Ῥεθύμνης καὶ Νεαπόλεως)	» 46.680
Γ')	18 Ἑλλ. Σχολεῖα ἐπαρχικῶν	» 87.880
Δ')	1 Διδασκαλεῖον (Ἡρακλείου) καὶ τὰ προσνηρημένα αὐτοῖς 2 πρότυπα δημοτικά σχολεῖα	» 26.760
	Διὰ τὴν τροφὴν, φάρμακα, ἐνοίκιον αὐτοῦ.	» 12.300
Ε')	1 Ἱεροδιδασκαλεῖον	» 20.640
	Διὰ τροφὴν, φάρμακα κ.τ.λ.	» 28.830
ΣΤ')	4 Ἀνωτ. Παρθεναγωγεῖα	» 53.280
Ζ')	Τὰ δημοτικά σχολεῖα (μὲ 750 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας)	» 509.000
Η')	Γενικά ἑξόδα, βιβλία μαθητολ. κτλ.	» 10.000
Θ')	Τὴν ἐπιθεώρησιν	» 14.120
		873.570

Δι' Ἡγεμονικοῦ Διατάγματος τῆς 16 Σεπτεμβρίου διωρίσθησαν ἐν τῇ Μέσῃ Ἐκπαιδεύσει: ἐν τῷ Γυμνασίῳ καὶ τῷ Ἑλλ. Σχολεῖῳ Χανίων ὁ κ. Γ. Δελεδάκης διδάσκαλος τῆς Γυμναστικῆς, ἐν τῷ Ἡμιγυμνασίῳ Ῥεθύμνης ὁ κ. Ι. Ρωμανὸς καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν, καὶ ὁ κ. Μ. Δασκαλάκης τῆς γαλλικῆς, ἐν τῷ Ἡμιγυμνασίῳ Νεαπόλεως ὁ κ. Ι. Διαλυνάκης τῆς γαλλικῆς καὶ ὁ κ. Κ. Σταυριανὸς τῶν Μαθηματικῶν, ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλεῖῳ ὁ κ. Κ. Μουτούσης τῶν Μαθηματικῶν. Πρὸς δὲ ὁ κ. Γ. Ζαραχάνης ἑλληνοδιδάσκαλος εἰς Χώραν Σφακίων, καὶ ὁ κ. Ἐμ. Λουπαδάκης εἰς Κάνδα-

νον. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος ἐγένοντο καὶ οἱ διορισμοί, ἀναδιορισμοί, καὶ μεταθέσεις τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρώτης Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ ὑπὸ χρονολογίαν 22 Σεπτεμβρίου καὶ ὑπ' ἀριθμὸν 52 φύλλον τοῦ δευτέρου τεύχους τῆς Ἐπιστ. Ἐφημερίδος τῆς Κρητ. Πολιτείας.

Μαθηταὶ ἐνεγράφησαν ἐν μὲν τῷ Γυμνασίῳ Χανίων 114 (πέρυσιν 97) ἐξ ὧν εἰς τὴν Α'. τάξιν 50 (πέρυσιν 46), εἰς τὴν Β'. 33 (πέρυσιν 32), εἰς τὴν Γ' 18 (14), καὶ εἰς τὴν Δ' (ἀνωτάτην) 13 (πέρυσιν 5). Ἐν δὲ τῷ Ἑλληνικῷ Σχολείῳ 283 (πέρυσιν 264) ἐξ ὧν εἰς τὴν Α' τάξιν 124 (πέρυσιν 133) εἰς τὴν Β' 93 (πέρυσιν 71), καὶ εἰς τὴν Γ'. (ἀνωτάτην) 66 (πέρυσιν 60). Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἑλλ. Σχολείου ἀναφέρων ταῦτα εἰς τὴν Σ. Α. Διεύθυνσιν ἐξήντησε συμφώνως τῷ νόμῳ τὴν εἰς δύο τμήματα διαίρεσιν ἑκατέρας τῶν δύο κατωτέρων τάξεων.

ΕΛΛΑΣ

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις κατὰ τὴν στατιστικὴν τῆς Κυβερνήσεως ἀνέρχεται εἰς 189 χιλιάδας.

Δύο ἀκόμη ὑποδιδασκαλείων τὴν ἰδρυσὶν ἀπεφάσισεν ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ ἀνέγραψε τὴν ἀναγκαίαν πίστωσιν εἰς τὸν νέον προϋπολογισμόν, ἀποβλέπων εἰς τὴν εὐδόκιμον λειτουργίαν καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῶν νῦν ἐν ἐνεργείᾳ ὑπαρχόντων.

Εἰς τὴν Ἑμπορικὴν Σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ἰδρυθεῖσαν ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως προσήλθον ὑπὲρ τοὺς ὀγδοήκοντα μαθηταί· ἐξ ὧν κατόπιν διαγωνισμοῦ ἐγένοντο δεκτοὶ μόνον οἱ πρόωτοι τριάκοντα.

Ἐξελέχθη ὑπὸ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου καθηγητὴς ἐν τῷ Μαθηματικῷ Τμήματι ὁ ἡμέτερος συμπολίτης κ. Νικ. Ι. Χατζιδάκης υἱὸς καὶ ἀνεψιὸς τῶν διαπρεπῶν καθηγητῶν τοῦ αὐτοῦ Πανεπιστημίου κ. κ. Ἰωάννου καὶ Γεωργίου Χατζιδάκη.

Διωρίσθησαν ἐκ νέου οἱ ἀπολυθέντες προσφωρῶς Σχολάρχαι καὶ Ἑλληνοδιδάσκαλοι, οἱ μὴ παρακολούθησαντες τὰς ἐν Ἀθήναις γενομένας ἐσχάτως παιδαγωγικὰς ἀσκήσεις.

Διὰ τὴν στερέωσιν τοῦ Παρθενῶνος ἐπεσκέψθη τὴν Ἀκρόπολιν ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ ἐπεθεώρησε τὰς τελευτέρας ἐργασίας· ἀπεφασίσθη δὲ ἵνα τὸ ζήτημα τῆς τοποθετήσεως τῶν κατεργημένων σπονδύλων τῶν κιόνων λυθῇ ὑπὸ τοῦ συγκληθισμένου πιθανῶς κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος εἰς Ἀθήνας Διεθνoῦς Ἀρχ. Συνεδρίου.

Πρὸς ἀνερευνῆσιν τοῦ πυθμένου τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, ἐν ᾧ τόσα περιφανῆ ἱστορικὰ γεγονότα ἐτελέσθησαν, κατήλθον εἰς Ἑλλάδα δύο Γερμανοὶ φυσιοδίφαι φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ καταδυτικὸν μηχανῆμα δυνάμενον νὰ φθάσῃ μέχρι βάθους 300 ὀργυῶν.

Οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Ἀδερῶφ ἀνήγγειλαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ὅτι ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς πρὸς ναυπήγησιν ἐνὸς πολεμικοῦ πλοίου (καταδρομικοῦ) κατέθεσαν εἰς τὴν Ἑθν. Τράπεζαν δύο ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Τοῦ μεγάλου Ρωσικοῦ Νοσοκομείου τοῦ ἐν Πειραιεὶ ἰδρυθέντος τὰ ἀναβληθέντα ἐγκαίνια θὰ τελεσθῶσι κατὰ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου μετὰ μεγάλης ἐπισημότητος παρίσταμένης πιθανώτατα καὶ τῆς χήρας Τσαβίνας Μαρίας, ἥτις μέλλει τότε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρωθιερεὺς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας κ. Θ. Δάουλιγκ μετατιθέμενος εἰς Αἴγυπτον ἐπεσκέψθη πρὸς ἀποχαιρετισμὸν τὸν Οἰκ. Πατριάρχην καὶ ἐνεχείρισεν Αὐτῷ

ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Καينتέρβρης (Canterbury) καὶ πρωθιερέως τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας F Temple ἐκφράζοντος τὴν πεποίθησιν ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ Ἰωακείμ θὰ διατηρηθῶσιν αἱ ἀγαθαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ θὰ εὐρεθῶσι νέοι πρὸς στενοτέραν σύσφιγγιν δεσμοί· ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀνεκοινώθη τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ ἐνεκρίθη ἵνα δοθῇ εὐμενῶς ἡ δέουσα ἀπάντησις.

ΓΑΛΛΙΑ

Τὰ ἑσπερινὰ μαθήματα εἰς τὰ ὁποῖα συνεχίζουσι τὰς σπουδὰς αὐτῶν ἰδίᾳ οἱ ἀποφοιτήσαντες ἐκ τῶν δημοτικῶν σχολείων ἔχουσι μεγίστην διάδοσιν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὀφείλονται κυρίως εἰς τὴν ἀφιλοκέρδειαν καὶ τὴν δραστηριότητα τῶν γάλλων δημοδιδασκάλων. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐργασίας ταύτης ὑπῆρχαν καὶ αἱ **ὀχολικαὶ ἐφορταί**, ὁ δὲ γάλλος παιδαγωγὸς Τραμπὺκ ἐνθουσιασμένος ὑπὲρ αὐτῶν παρέχει τὰς ἐπομένας ὁδηγίας πρὸς διοργανώσιν τοιούτων καὶ ἐν τοῖς μικροτέροις κέντροις:

Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ σχολείου αὐτοδικαίως προτιμωμένη αἱ τράπεζαι παρατασσόμεναι χρησιμεύουσι πρὸς κατασκευὴν τῆς ἐκ τοῦ προχείρου σκηνῆς, τὰ δὲ θρανία καὶ τινὰ καθίσματα δανεικὰ χρησιμοποιοῦνται πρὸς τοποθέτησιν τῶν θεατῶν. Σημαῖται δὲ τινες καταλλήλως διατασσόμεναι συντελοῦσι πολὺ εἰς τὴν διακόσμησιν τῆς αἰθούσης.

Τὸ δὲ πρόγραμμα τῆς ἐφορτῆς περιλαμβάνει 2 ἢ 3 ἄσματα, ὃ ἢ 6 ἀπαγγελίας τεμαχίων ἐκλεκτῶν, ἐξ ἐκείνων ἅτινα ἐδιδάχθησαν κατὰ τὸ ἔτος, τεμάχια τινεῖς ἐνοργάνου μουσικῆς, ἃν ὁ διδάσκαλος γνωρίζῃ βιολίον, κλειδοκύμβαλον ἢ ἄλλο τι ὄργανον, 1 ἢ 2 διαλόγους ἢ μικρὰς κωμωδίας, καὶ βραχὺν λόγον τοῦ διδασκάλου ἢ τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ. Ἐννοεῖται ὅτι τὰ δρῶντα πρόσωπα εἶναι μαθηταὶ τοῦ Σχολείου ἢ τῆς Ἑσπερινῆς Σχολῆς ἢ καὶ ἀμφοτέρων.

Τὰ ἐκ τῶν τοιούτων δ' ἐφορτῶν ὠφέλιμα εἶναι λίαν σημαντικά, διότι προσελκύουσι τοὺς παῖδας καὶ τοὺς νεανίας πρὸς τὸ σχολεῖον, συντελοῦσιν εἰς τὴν αἰσθητικὴν μόρφωσιν αὐτῶν καὶ τῶν γονέων τῶν, ἐνῶ συγχρόνως παρέχουσιν αὐτοῖς ἡθικὴν καὶ ὠφέλιμον διασκέδασιν· πρὸς τοῦτοισι δὲ δημιουργοῦσιν ὑπὲρ τοῦ σχολείου πολυτίμους συμπαθείας ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας, συσφίγγουσι τοὺς δεσμοὺς μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν διδασκάλων, καὶ ἐνίοτε δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐξάλειψιν μικρῶν δυσχερεσιῶν αἰτινας πιθανὸν νὰ ὑπῆρχον διὰ διαφόρους τοπικοὺς ἢ ἄλλους λόγους.

Γίνεται γνωστὸν εἰς τοὺς κ. Συνδρομητὰς ἐκ τῶν ἄλλων νομῶν ὅτι ἀντιπρόσωποι τῆς Προόδου, εἰς οὓς παρακαλοῦνται καταβάλλοντες τὰς συνδρομὰς τῶν νὰ λαμβάνωσι τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις, νυχθάνουσιν ἐν Ρεθύμνῃ μὲν ὁ κ. Μιχ. Πρεβελάκης καθηγητὴς, ἐν Ἡρακλείῳ δὲ ὁ κ. Ν. Πετρίδης διευθυντὴς Δ. Σχολείου, καὶ ἐν Νεαπόλει ὁ κ. Ι. Χατζιδάκης διευθυντὴς Δ. Σχολείου.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ

Πρόφην Γ. Καδόβην

44 Ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 44

Πάντα τὰ διδασκτικὰ βιβλία

ἔτι δὲ

Φιλολογικὰ, ἱστορικὰ, θρησκευτικὰ, Γεωργικὰ καὶ ποικίλα ἄλλα συγγράμματα εἰς τιμὰς συγκαταβατικάς.

Ὁ νεωστὶ ἐκδοθεὶς γενικὸς Κατάλογος αὐτοῦ πέμπεται δωρεὰν παντὶ τῷ αἰτοῦντι.